

Ciprian Porumbescu

BALADA
și alte piese

Album pentru Vioară și Pian

GRAFOART

CUPRINS

	știma	acompaniament	
Balada (op. 29)	2.	6	****)
Rapsodie	4	12	***)
Reverie	8	25.	**)
Crai nou, crai nou	11	33	*)
Horă	11	34	*)
Pe plaiul de munte...	12	36	*)
Cântecul Anicăi: În aste haine...	12	38	*)
Horă; Cântecul Anicăi: Copiliță de la munte...	13	39	*)
Duet între Dochița și Ispravnicul	13	40	*)
Doină; Cântecul lui Moș-Corbu.	14	42	*)
Horă	14	43	*)
Marș; Haidetu-haideți	14	44	*)
Horă	15	46	*)
Hora Prahovei	16	48	*)
Cântecul Dochitei; Te-ai dus iubite...	17	50	*)
Cântec popular; Fata popii.	18	52	*)
Cântec de primăvară	18	56	*)
Nocturna - Souvenir de Nervi (op. 17)	19	58	***)
Idila - O seară la stână (op. 18)	20	62	***)
O dimineață pe Tâmpa	22	67	***)

BIBLIOGRAFIE

- *) Ciprian Porumbescu, *14 melodii prelucrate pentru vioară și pian*, prelucrate pentru vioară și pian de R. Cionca, Cluj, 1962.
- ***) Ciprian Porumbescu, *Opere alese*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1954.
- *****) Ciprian Porumbescu, *Piese pentru Vioară și pian - inedite* -, ediție îngrijită de Enea Borza, Conservatorul de Muzică „G. Dima” Cluj Napoca, 1983.
- *****) Ciprian Porumbescu, *Balada pentru vioară și pian*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1954.

SCURTĂ BIOGRAFIE A AUTORULUI

Ciprian Porumbescu a fost fiul preotului ortodox Iraclie Porumbescu. Născut Iraclie Gołembiowski, acesta din urmă își schimbă numele de familie în Porumbescu în 1881, cu doi ani înainte de moartea lui Ciprian, atunci când ajunge stareț al Mănăstirii Putna („gołab” - pronunțat „goluamb” - înseamnă în poloneză „porumbel”).

Începe să învețe muzica în localitatea natală, lucrând în particular cu Carol Miculi (teorie și solfegii); își continuă studiile la Ilișești cu Simion Mayer (vioară) și la Suceava. Se perfecționează la Institutul teologic din Cernăuți (1873-1877) și urmează cursurile *Konservatorium für Musik und darstellende Kunst und Musikschule* din Viena (1879-1881), unde l-a avut printre măștri pe Anton Bruckner (armonie). În paralel, a urmat facultățile de filozofie ale universităților din Cernăuți (1878-1879) și Viena (1879-1881).

Dirijor a numeroase coruri (printre care cel al Societății „Arboroasa” din Cernăuți, „România Jună” din Viena, „Reuniunea română de gimnastică și cântări” din Brașov sau corul bisericii Sf. Nicolae din Scheii Brașovului), a activat pentru scurt timp și ca profesor de muzică la școlile române din Brașov (1881-1882).

Din creația sa, de o mare popularitate s-a bucurat opereta în două acte, pe un libret de Vasile Alecsandri, **Crai Nou** (1882). Principalele surse de inspirație muzicală ale lucrării sunt folclorul sătesc și orășenesc, romanța și opereta austriacă, integrate într-o gândire unitară, iar melodicitatea, accesibilitatea și caracterul popular sunt cele care i-au adus succesul. Din muzica sa simfonică amintim **Parafrază pe o temă populară românească pentru orchestră** (1882), iar din cea de cameră două cvintete (1875), la care se adaugă o serie de miniaturi pentru vioară și pian sau pentru pian solo, de obicei dansuri (horă, cadril, polcă, mazurcă, vals, idilă etc.).

Ciprian Porumbescu a scris numeroase lucrări corale. În acest gen se personalizează muzica religioasă, lucrările de inspirație populară și, în mod special, cântecele patriotice. Amintim aici **Colecțiune de cântece sociale pentru studenții români** (1879), tipărită la Viena în regie proprie, culegere ce cuprinde coruri și cântece la unison printre care cele mai cunoscute sunt: **Imnul Unirii – Pe-al nostru steag, Cântecul tricolorului, Cântecul ginteii latine**. De asemenea, a scris muzică vocală pe versuri în limbile română și germană.

A compus muzica pentru imnul albanez, „Hymni i Flamurit”, acesta fiind în România un celebru cântec patriotic, **Pe-al nostru steag e scris Unire**. De asemenea, a scris și melodia fostului imn **Trei culori**.

Fiind arestat pentru activitatea sa politică, a compus în detenție o parte consistentă a lucrărilor sale, precum **Rapsodia română pentru orchestră, Serenadă, La malurile Prutului**, dar și altele.

Balada pentru vioară și pian (1880) este una dintre cele mai importante, mai cunoscute piese, dar și cea mai interpretată piesă până astăzi. Balada integrează elemente ale doinei, baladei și romanței și prezentându-le într-o scriitură instrumentală romantică, expresivă, de mare lirism. Alte lucrări pentru vioară ale sale sunt **Reveria** pentru vioară și pian și **Serenada**. Pe lângă numeroasele lucrări corale și pentru voce, pentru pian solo sau lucrări simfonice, Porumbescu a mai compus o serie de miniaturi pentru vioară și pian inspirate tot din folclorul românesc.

Principala sursă de inspirație în creațiile sale a constituit-o folclorul românesc, dar a fost influențat și de muzica din Imperiul Austro-Ungar, în special de la Viena, unde și-a desfășurat studiile. Întreaga operă a lui Porumbescu, peste 250 de compoziții, stă sub semnul curentului romantic, prezentând toate caracteristicile tehnice și de expresivitate specifice. Dată fiind perioada istorică în care Porumbescu a compus – Războiul de independență, proclamarea Regatului – este ușor de înțeles de ce o parte consistentă a lucrărilor sale sunt cântece patriotice, inspirate din istorie, cântece naționale pro-unire. Fiind un compozitor care, în special, în perioada în care a predat la Brașov, s-a implicat activ în politica împotriva imperiului, multe dintre compozițiile sale sunt scrise sub acest imbold.

„Dacă este vorba de vreun componist pe care l-am studiat și-l studiez și acum încă cu multă diligență, atunci îmi permit a spune că componistul acesta e însuși poporul nostru român...”

8 martie 1882

Ciprian Porumbescu

PREFAȚA

lucrării **PIESE INEDITE PENTRU VIOARĂ ȘI PIAN**
îngrijită de Enea Borza, Conservatorul de muzică „Gh. Dima“, Cluj-Napoca, 1983

Primind o delegație pentru documentare în Muzeul Județean din Suceava din partea Uniunii Compozitorilor, am găsit în luna august, printre alte compoziții de C. Porumbescu, manuscrise originale sau copii, o piesă inedită, pe a cărei copertă este scris în limba franceză: „Morceau de salon en forme d'une RHAPSODIE ROUMAINE composée pour le violon avec accompagnement de piano”. Lucrarea, scrisă mărunt, pe șase pagini de Ciprian Porumbescu, are numărul de inventar 3299. Lipsind fotografia Muzeului, am transcris-o de mână, cu creionul pe 16 pagini, pe care desenatorii Conservatorului „G. Dima” le-au trecut în tuș, și astfel apare această **Rapsodie pentru vioară și pian**, până acum necunoscută. Este datată: Stupca, 18 mai 1878 și semnată de compozitor. „Rapsodia pentru vioară” nu are nimic comun cu „Rapsodia Română” pentru pian, ce a fost dirijată de compozitor în variantă orchestrală la concertele date la Brașov în 1882 și cântată în forma originală de pianista Aurelia Cionca. „Rapsodia pentru vioară și pian” este o compoziție diferită de „Rapsodia” cunoscută până acum. Faptul că își găsește prima publicare în Conservatorul clujean, continuă tradiția stabilită de profesorul de vioară Romulus Cionca (1091-1977) publicând el **Balada, Reveria și Dorul**, precum și **14 Melodii din opereta „Crai nou”** și altele (în 1962). Același competent propagator al creației lui Ciprian Porumbescu a prelucrat **Idila** op. 18 – **O seară la stână** – pentru vioară și pian, în tonalitatea originală La bemol major. Am transpus-o în La major, tonalitate foarte potrivită pentru vioară. Profesorul Romulus Cionca mi-a comunicat conținutul Idilei prin scrisoarea ce mi-a adresat-o în 18 februarie 1970: „Când îl plictiseau vizitele numeroșilor oaspeți, care, atrași de darul de povestitor al tatălui său, Iraclie Porumbescu, nu mai plecau zile de-a rândul, Ciprian sărea gardul din fundul grădinii și-o ținea întins până la stâna de pe deal, de care era despărțit numai de o vale. Acolo se lăsa dus de visele lui, de doinele cântate din buciurn și fluiern, acolo auzea tunetul din depărtare, ropotul ploii, cornul de vânătoare și acolo i-a fost inspirată și minunata melodie..” Într-o scrisoare de la Brașov din 8 sept. 1882, Ciprian scria surorii sale Marioara: „Tâmpa se uită așa de senină și de verde prin fereastra mea, cerul râde așa de splendid în cel mai curat albastru, soarele împodobește cu azur creștele munților din jur...”. Desigur că a exprimat aceste impresii și amintiri plăcute în compoziția pentru pian scrisă în satul părintesc Stupca, la 26 mai 1882.

O dimineață pe Tâmpa a prelucrat-o pentru vioară și pian violonistul Karel Kolar (1897-1981), fost concert-maistru al Operei Române din Cluj-Napoca, împreună cu care am cântat de mai multe ori în public prelucrările de muzică românească realizate din materialele ce i le-am dat în acest scop.

Nocturna din acest caiet este prelucrarea realizată la indicația mea, a **Nocturnei pentru pian** op. 17 cu titlul **Souvenir de Nervi** de către tânărul compozitor Victor Cenușe, student al secției de compoziție. Ciprian Porumbescu a compus-o în ultimul an de viață, prin decembrie 1882, într-o localitate de la malul Mării Mediterane unde căuta să-și refacă sănătatea. Prelucrarea pentru vioară și pian datează din august 1983, la Cluj-Napoca, și este dedicată aniversării a 130 de ani de la nașterea lui Ciprian Porumbescu și a 100 de ani de la moartea sa.

Dorim ca **Rapsodia** (inedită) și cele trei transcripții, de asemenea ineditate între piesele pentru vioară și pian de C. Porumbescu, toate acum publicate pentru prima dată, să intre în repertoriul violoniștilor din țară și să contribuie la cunoașterea aceluia suflet ales, plin de o mare dragoste pentru cântecul și jocul românesc, pentru țara sa, pentru locurile frumoase pe unde a trăit, a suferit și a sperat.

Cluj-Napoca, 13 octombrie 1983

Enea Borza

BALADA

Ciprian Porumbescu
(1853 - 1883)

Andante flebile

p

sempre p

8 **molto rit.**

15 **a tempo**

portamento

22

6 10 1. 2. 2 0 1 4

poco a poco

poco a poco cresc.

29

cresc. 3 4 4 1 1 3 3 4 3 2 3

p cresc.

cresc.

35

0 1 4 0 3 3 4 5

f

40

1. 2 3 1. 2. 3 1 3 3 3 3 0 1

p p

p

RAPSODIE

Moderato

f

6

4

cresc.

7

cresc.

10

Con affettazione

f

PREMIUM QUALITY